

Fangerlivet

Ældstetrinnet

Fangerlivet er én ud af i alt ni podcasts produceret af Katrine Nyland til Ilulissat Isfjordscenteret.

Fag

Tværfagligt naturfag og med fokus på valg af ungdomsuddannelse

Læringsmål

- Eleverne opnår viden om livet som fanger- og fiskerfamilie i 1950/60erne i Ilulissat.
- Eleverne arbejder med ungdomsuddannelse og valg heraf
- Eleverne træner deres færdigheder i kommunikation og samarbejde.

Organisering

Vi anbefaler, at eleverne arbejder i mindre grupper, parvis eller enkeltvis. Afhængigt af, hvad der passer bedst til den enkelte elev, og hvilke kompetencer der skal udvikles. Vær opmærksom på, at det ikke nødvendigvis er ens bedste ven, man arbejder bedst sammen med. Samarbejde mellem eleverne handler om netop samarbejde og ikke kun samvær.

Vejledning til Book Creator bogen

Book Creator bogen *Fangerlivet* er en elevbog, der knytter sig til podcasten *Fangerlivet*. Podcasten varer 4:22.

Forløbet er tilrettelagt med fokus på elevernes undersøgende, eksperimenterende og skabende tilgang til læring.

Forløbet omfatter tre trin:

- Arbejdet før der lyttes til podcasten.
- Lytning og arbejde med podcasten.
- Efterarbejde med tema og viden fra podcasten.

Start med at lytte til podcasten, før den præsenteres for eleverne.

Side til side vejledning – Book Creator bogen Fangerlivet

Velkommen til Isfjordscenteret side 4-7

Eleverne møder Isfjordscenteret i to billeder, der viser henholdsvis sommer og vinter.

I klassen kan I tale om:

- Hvad Isfjordscenteret er.
- Hvordan der ser ud omkring Isfjordscenteret.
- Forskellen på sommer og vinter.
- Hvordan der er forskel på sommer og vinter, der hvor I bor.

Kort Ilulissat side 8-9

Tal om kortet, og hvor mange mennesker der bor i Ilulissat, og hvor mange mennesker der bor i den by eller bygd I bor i.

Her bor jeg side 10-11

Eleverne ser en del af et verdenskort.

Eleverne skal flytte den røde markør ned på kortet og vise, hvor de bor.

Markøren findes i den hvide kasse og skal trækkes ned på kortet.

I klassen kan I tale om:

- Forskelle og ligheder mellem Ilulissat og jeres by eller bygd.

Lyt og fortæl side 12-13

Eleverne skal nu lytte til podcasten *Fangerlivet*. De finder podcasten ved at klikke på billedet på side 12.

Inden I lytter til podcasten, kan du give en kort intro til podcastens indhold.

Bemærk at Mikkel fortæller sin historie på grønlandsk, som så genfortælles på dansk.

Podcastens indhold

Mikkel fortæller:

- at han er født i 1940 og vokset op i en fangerfamilie i Ilulissat.
- at siden han var 12 år har arbejdet som fisker og derfor har et særligt forhold til Isfjorden.
- at hans far var både fanger og fisker, og der var ikke tvivl om at han skulle være det samme. De eneste muligheder der var.

- at hundene, som dengang gik frit omkring, var det allervigtigste. Fra 10-års alderen passede han familiens hunde om sommeren.
- om at være tæt sammen med sin far, og hvordan han lærte ham om at livet som fisker på Isfjorden kan være farefuldt, hvordan man fiskede ved håndkraft, selv fjernede indvolde og skar fiskene ud.
- om isen, der i alt slags vejr lige så stille driver ud mod havet. Ved fuldmåne, hvor strømmen er stærkere, skubbes isen hurtigere.
- om hvordan fiskerne plejede at måle, hvor langt isen på Isfjorden flyttede sig i løbet af et døgn. "Flytningen" kaldtes det.
- om vigtighed af at holde øje med *flytningen*, så de kunne nå at flytte deres ting (fangstredskaber), så de ikke blev revet med af strømmen.
- om at Ilulissat fjorden (Isfjorden) ligger dybt i hans hjerte.

Det anbefales at lade eleverne lytte parvis eller i mindre grupper.

Lad eleverne bruge nogle minutter på at tale om det, de har hørt.

På side 13 skal eleverne lave små lydoptagelser hvor de fortæller om podcasten. Billederne på siden kan hjælpe dem med at huske det, de har hørt.

Indspilning af lydoptagelse se instruktion 1 [her](#).

Optagelsen ligger nu som et lille lydikon. Ikonet kan placeres, hvor man ønsker det. Man kan lytte til optagelsen igen og igen.

Opsamling i klassen

Det anbefales at tage en fælles snak i klassen, når arbejdet med side 12-13 er færdigt.

Vi anbefaler, at du undervejs skriver begreber og nøgleord på tavlen.

I klassen kan I tale om:

- Hvad der undrede eleverne, da de lyttede til podcasten.
- Begreber og nøgleord som eleverne har mødt i podcasten.

Du kan hente inspiration til samtalen herunder.

I kan eventuel indsætte flere sider selv til andre samtaleemner, begreber og nøgleord.

Begreber og nøgleord

- Fangerfamilie/fiskerfamilie – podcasten handler om Mikkel som er fra en fiskerfamilie. Dengang drømte man ikke om andet end det man var født ind i, og det var man godt tilfreds med.

Ville du være tilfreds med det, hvis du fik at vide at du skulle have det job som dine forældre har?

- Videregående uddannelse – når man er færdige med almindelsen i folkeskolen, kan man vælge mellem en række videregående uddannelser. Det kan være en kort, mellemlang og lang videregående uddannelse. Det er her man specialiserer sig inden for det felt man gerne vil arbejde med i sit voksne liv.

Hvilke uddannelser kender du?

Hvilke uddannelser interesserer dig?

- Gletsjer – Ordet gletsjer betyder “strøm af is”. En gletsjer er en større ismasse i bevægelse. Når vægten fra ny sne lægger sig tilstrækkelig tungt på indlandsisen, bliver den nederste is presset ud i retning af kysten. Den isstrøm, der opstår, kalder man en gletsjer.

Hvordan bliver livet ved Isfjorden påvirket af gletsjeren?

- Flytning og kælvning – når isblokke ved gletsjerfronten falder i havet på grund af tyngdekraften kaldes det *kælvning*. Man kan sige gletsjeren ”føder” isfjelde og isskosser. De store kælvninger, hvor store dele af gletsjerfronten løsnes, sker kun nogle få gange i løbet af sommeren, men små stykker is brækker hele tiden af kanten og kan ses året rundt. Når gletsjeren kælver og skubber indlandsisen ud i Isfjorden, kalder Mikkel og de andre fiskere det for flytningen. Flytningen målte man ved at sætte et mærke den ene dag og komme tilbage den næste og beregne, hvor mange skridt isen havde flyttet sig. Det er den måde de måler på, for at se hvor langt isen har flyttet sig på f.eks. et døgn.

Hvorfor var det vigtigt at holde øje med flytningen?

- Indlandsisen – en iskappe der dækker et større område med is. Iskappen i Grønland er den næststørste i verden, og iskappen på Antarktis er den største. En iskappe er en gletsjer på over 50.000 km².

Hvordan ville resten af Jorden se ud hvis al indlandsisen smeltede?

Hvad sker der med vandstanden når indlandsisen smelter?

- Fuldmåne – er en af Månens faser. Månen har fire faser: fuldmåne, nymåne, tiltagende og aftagende. Fasen bestemmes ud fra hvor meget af Månen der er oplyst af Solen. Fuldmåne er når hele Månen er oplyst af Solen.

Har du set alle Månens fire faser?

Hvornår synes du månen er flottest og hvorfor?

Ungdomsuddannelse i Grønland side 14-15

Du skal nu undersøge mulighederne for uddannelse i Grønland i dag og sammenligne dem med Mikkel's fortælling om mulighederne for uddannelse i 1940'erne. De skal besvare spørgsmålene i de sorte talebobler ved at indspille deres svar.

De kan søge efter viden i podcasten og genhøre Mikkel's fortælling og på disse hjemmesider fra Norden.dk og fra Gyldendal.

I kan samle fælles op i klassen og undersøge fordele og ulemper ved at vokse op i Grønland i 1940'erne eller i nutiden.

Indspilning af lydoptagelse se instruktion 1 [her](#).

Mit opslagsværk side 16-17

På side 16 og 17 kan eleverne lave beskrivelser af nøgleordene og begreberne, som I har gennemgået. De kan skrive dem ind, indtale dem som lydfil eller tegne en tegning og sætte billedet ind. Lad gerne eleverne udfolde nøgleord og begreber som I har talt om ved den fælles gennemgang.

Indspilning af lydoptagelse se instruktion 1 [her](#).

Indsættelse af billeder se instruktion 2 [her](#).

Undersøg ungdomsuddannelser side 18-19

Eleverne skal nu undersøge hvilken ungdomsuddannelse de selv synes er spændende. Der er et link på side 18, som tager eleverne hen på UddannelsesGuiden, UG.dk. Her skal de undersøge hvilke ungdomsuddannelser de synes er spændende. De skal besvare de fire bokse der er på side 18 og 19 efter de har undersøgt en ungdomsuddannelse.

Her er forslag til flere spørgsmål du kan stille til elevernes undersøgelser:

- Hvorfor synes du netop den ungdomsuddannelse lyder spændende?
- Er der andre der er lige så spændende?

- I hvilket studiemiljø tror du, at du trives bedst? (læse meget, fysisk arbejde eller andet)
- Hvem kan hjælpe dig med at opnå det du gerne vil?

Livet i en fangerfamilie side 20-21

Som afslutning på opgaven skal eleverne lave en lydfortælling/podcast i form af et interview om livet i en fangerfamilie. Eleverne skal i par planlægge og interviewe hinanden.

Lydfilen optages direkte i bogen.

Som illustration til lydfortællingen skal eleverne skabe et billede.

De kan hente inspiration fra podcastgrafikken på side 16. Som illustration kan eleverne fx. anvende foto, tegning, linoleumstryk eller collage. Illustrationen indsættes på side 25.

Indspilning af lydoptagelse og indsættelse af billeder se instruktion 1 og 3 [her](#).

Evaluering

Eleverne diskuterer deres undersøgelser fælles i klassen. Det er vigtigt at understrege at det ikke handler om at vurdere hinandens valg og interessefelter, men derimod sammen at finde ud af hvilke muligheder der er tilgængelige. Det er derfor vigtigt at eleverne bliver støttet i, at lytte efter de andres undersøgelser, således at de kan stille opklarende spørgsmål og være nysgerrige sammen.

Hvis du vil arbejde med nogle af de andre podcasts fra Isfjordscenteret, kan det give mening at gemme elevernes Book Creator bog, så arbejdet med den, kan benyttes igen.

Kolofon

Podcasten *Fangerlivet* er udviklet af Isfjordscenteret i Ilulissat.

Undervisningsmaterialet til Podcasten *Fangerlivet* er udviklet af Lotte Brinkmann og Daniella Maria Manuel, Anholt Læringsværksted med sparring fra Leg med IT.

Elevbogen i Book Creator er udviklet som en del af projektet *Nutaaliorta* fra Kivitsisa.

Skabelonen er udviklet af Rikke Falkenberg Kofoed og Daniella Maria Manuel, Leg med IT.

Undervisningsmaterialet *Fangerlivet* er udgivet under en Creative Commons kreditering-licens CC:BY.

Materialets tekster, opgaver og billeder må deles, gengives og bearbejdes, når blot man krediterer ophavet '*Fangerlivet* by Isfjordscenteret Ilulissat'.